

Макеев Арзымкан Касымовичтин «Негизги мектепте математиканы жергиликтүү материалдарды колдонуп окутуунун методикасы (5–6-класстын математика предметинин мисалында)» аттуу 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык ишине расмий оппонент педагогика илимдеринин кандидаты, доцент М.Т.Раеванын

ПИКИРИ

Акыркы жылдардагы коомдо болуп жаткан өзгөрүүлөр мамлекетибиздин экономикалык, социалдык тармактарын камтып, билим берүү системасын модернизациялоонун зарылдыгын көрсөтүп, билим-тарбия берүүнүн сапатын өркүндөтүү өлкөбүздүн өнүгүшүнө салым кошуучу компоненттүү, заманбап атуулдарды тарбиялап өстүрүүгө бүгүнкү күндө республикабыздагы олуттуу маселелердин бири болууда. Диссертант жогорудагы маселени мектеп математикасын турмуш менен байланыштырып, башкача айтканда жергиликтүү материалдарды улуттук оюн, каада-салттарды практикада колдонуунун негизинде ишке ашырууга боло тургандыгын өз илимий ишинде ачып бере алган.

Тандалган илимий иштин темасынын *актуалдуулугу* авторефератта, диссертацияда ачылып көрсөтүлгөн.

Издөнүүчүнүн диссертациялык иши компьютерге терилген 169 беттен (анын ичинде иштин өзү 142 бет) турат. Илимий иш киришүү, 3 глава, корутунду, адабияттардын тизмеси жана тиркемелерди камтыйт.

Диссертациянын 1-главасы **“Жергиликтүү материалдарды колдонуп математиканы окутуу проблемасынын учурдагы абалы”** деп аталып, бул багытта 5-6-класстын окуу китептеринде жергиликтүү материалдардын камтылышына анализ жүргүзүп, натыйжада Н.Я.Виленкин, А.С.Чесноков жана С.И.Шварцбурд ж.б. авторлордун окуу китептеринде жергиликтүү материалдар боюнча маалыматтар камтылбагандыгын белгилеп көрсөткөн. Ал эми учурдагы мектептин окуу китептеринин авторлору И.Б.Бекбоев, А.Абдиев, А.Айылчиевдер жазган окуу китептеринде жергиликтүү материалдар, каада-салттар, оюн-зооктор региондук өзгөчөлүктөрдү байланыштырган көнүгүүлөр кеңири киргизилгендиги жана аны максаттуу түрдө окутуу процессинде колдонуу учурдун талабына туура келээри жөнүндө толук маалымат берилген.

Диссертациянын 2-главасы **“Математиканы окутууда жергиликтүү материалдарды колдонуунун илимий негиздери”** деп аталып, окумуштуулардын изилдөөлөрүндөгү жергиликтүү материалдарды колдонуу менен математика предметин окутуу боюнча Ата Мекендик, чет өлкөлүк окуу китептерин анализдеп автор кеңири талкууга алып, улуттук аймактык өзгөчөлүктөрдү окуучуларга калыптандырууда окумуштуулардын эмгектерин иликтеген. Диссертациялык иште автор окумуштуулардын И.Бекбоевдин, А.Абдиевдин, Б.Данияровдун, А.Стамбековдун, А.Ишбулатовдун, С.Мусаевдин, М.Жакыпбековдун жана башкалардын изилдөөлөрүнө таянган.

Жергиликтүү материалдарга арналган маселелерди чыгаруу окуучулардын окуудагы жетишкендиктерине түрткү берип, спецификалык көндүмдөрдү жана логикалык ой жүгүртүүнүн ыкмаларын калыптандырууда окуучулар менен мугалимдердин ортосунда кайтарым байланыш тууралуу бул главада кеңири берилген.

Диссертациянын 3-главасы **“Педагогикалык эксперимент жана анын натыйжасы”** деп аталып, тыянактардын, жоболордун жана корутундулардын негизделиш даражасы педагогиканын фундаменталдык теорияларына жана педагогикалык эксперименттердин жыйынтыктарына негизделген.

Иште төмөндөгүдөй жаңы жана ынанымдуу натыйжалар алынган:

- Илимий педагогикалык эмгектерди, мектептеги практикалык абалды талдоонун жана жалпылоонун негизинде жергиликтүү материалдарды колдонуп математиканы окутуу проблемасынын абалын иликтөө (1.1-1.3 параграфтар) каралган.
- Математика предметинин мазмунунун жергиликтүү материалдарды камтыган компоненттерин, аларды тандап алуунун критерийлерин аныктоо жана жергиликтүү материалдарды камтыган маселелерди түзүүнүн талаптарын иштеп чыккан (2.1, 2.2 параграфтар).
- 5-6-класста жергиликтүү материалдарды эсепке алып математика предметин окутуунун методикасын иштеп чыккан (2.3 параграф).
- Иштелип чыккан методиканын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент аркылуу текшерген (3.1-3.3 параграфтар).

Изилдөөнүн жыйынтыктарынын жайылтылышы 5-6-класстарда жергиликтүү материалдарды эсепке алып математика предметин окутууда педагогикалык эксперимент аркылуу жана жалпы билим берүүчү орто мектептеринде өндүрүшкө киргизүү иш аракеттери аркылуу ишке ашырылган. Изденүүчүнүн изилдөө темасына байланышкан бир нече эл аралык жана Республикалык басылмаларда

жарыяланган 20 илимий макала, 2 методикалык колдонмо диссертациянын негизин түзөт.

Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келиши:

Автореферат диссертациянын мазмунун толук чагылдырып турат.

Диссертациянын жасалгаланышында жана анын мазмунунда төмөндөгүдөй мүчүлүштүктөр кездешет:

1. Изденүүчү жергиликтүү материалдарды байланыштарылан маселелерге карата тесттик тапшырмаларды түзсө диссертациянын маанилүүгү жогоруламак.

2. Жергиликтүү материалдарды камтыган маселелер тапшырмаларды тиркемеде кеңири берсе болмок.

Бирок, аталган мүчүлүштүктөр илимий эмгектин жалпы оң сапатына өз кедергисин тийгизбейт.

ЖЫЙЫНТЫК

1. Макеев Арзымкан Касымовичтин «Негизги мектепте математиканы жергиликтүү материалдарды колдонуп окутуунун методикасы (5–6-класстын математика предметинин мисалында)» аттуу 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык иши КР жогорку аттестациялык комиссиясынын “Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тууралуу жоболоруна” толук жооп берет жана ири проблеманы концептуалдуу чечмелеген, толук бүткөн илимий изилдөө.

2. Диссертациялык иштин автору Макеев Арзымкан Касымовичтин 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий оппонент, доцент, п.и.к.

М.Т. Раева

Доцент М.Т. Раеванын колун тастыктайм.
Кадрлар бөлүмүнүн башчысы:

